

Seletuskiri volikogu määruse eelnõu "Rae valla 2009. aasta eelarve kinnitamine" juurde

SISSEJUHATUS

Rae valla 2009.a. eelarves on planeeritud kulused mahus 296 661 911 krooni, millest 188 117 979 krooni on tegevuskulud ja 108 543 932 krooni on investeringuteks tehtavad kulud. Nimetatud kulutused kaetakse planeeritavate tuludega summas 188 883 203 krooni, millele lisanduvad finantseerimistingimused summas 107 778 708 krooni.

Eelarve koostamisel on arvestatud Rae valla ajakohastatud arengukavaga aastani 2015.

Eelarve koostamisel on jälgitud põhimõtet, et tegevuskulud ei ületaks tulusid, millised koosnevad regulaarsetest maksudest ja vallavalitsuse ning allasutuste majandustegevusest laekuvatest summadest. Investeeringute katmiseks kasutatakse mitteregulaarseid sissetulekuid¹.

- Eelarve koostajad on seisukohal, et ideaalse lähedaseks saaks pidada olukorda, kus ka osaliselt investeeringu vajadused saaksid kaetud regulaarsete laekumiste arvelt (näiteks teede rekonstrueerimine või hoonete kapitaalremondi tööd) ning mitteregulaarseid laekumisi kasutatakse vaid hädavajalike uusehituste rajamise finantseerimiseks. Kahjuks ei ole seda olukorda võimalik saavutada enne 5-6 aastat. Sellele järeldusele jõudsid OÜ Geomedia spetsialistid, kes koostasid valla arengukava ajakohastamise käigus Rae valla investeerimisvõime prognoosi. Paraku peab asuma seisukohale, et kohalikule omavalitsusele pandud kohustusi on tunduvalt rohkem, kui aegunud tulubaasi mudel annab vahendeid nende ülesannete täitmiseks

Kui 2007.a. eelarvet koostades olime eriti kiire majanduskasvu tingimustes, milles suurt rolli mängis kiire kasv kinnisvaraturul, siis 2008.a. eelarve koostamisel oli selgelt tajutav jähnemine. Täna, koostades 2009.a. eelarvet, on maailmamajandus ja sh Eesti majandus, kriisis, mis üha süveneb. Samas on kiire kinnisvaraarengu aastate tagajärjena rajatud valda suures koguses elamispindu, millede kasutuselevõtt on viinud Rae valla 2008.a. elanike arvu suurenemise kontekstis kõige kiiremini kasvavaks maaomavalitsuseks Eestis, sealjuures on elanikkonna juurdekasv ületamas ka eelnevaid aastaid. Kõige kiiremini kasvav vanusegrupp on jätkuvalt vahemikus 20-40 eluaastat ja sellest johtuvalt on ka sündide registreerimine 2008.a. jooksul jätkuvalt kasvava trendiga ning ka sündide registreerimise osas on Rae vald 2008.a. maaomavalitsustest esimene.

Eeltoodu mõjutab Rae valla 2009.a. ja järgnevate aastate finantstegevust mitmeti. Positiivseks tulemiks võib lugeda maksumaksjate arvu tõusu ja loodetavat üksikisiku tulumaksust laekuva tuluosa suurenemist². Samuti on positiivne suure hulga töökohtade olemasolu. Negatiivsete mõjudena on kulutuste suurenemine lisanduvate

¹ Mitteregulaarse sissetulekuna on silmas peetud eelkõige munitsipaalmaa müügist laekunud tulusid ja nendelt tuludelt laekunud intresse

² mille eelduseks on loomulikult lootus, et Rae valla maksumaksjad on tööturul edukad ja suudavad säilitada töökohad

kodanike teenindamiseks sotsiaalses valdkonnas³. Kindlasti suurendab koormust vallaeelarvele ka lisanduvate avalikke teede ja tänavate (koos tänavavalgustuse ja sadeveekanalisatsiooniga), hoolduskulu.

Seega peab tõdema, et sarnaselt 2008.a. eelarvele on ka 2009.a. eelarve koostamisel tegemist situatsiooniga, mida ei ole võimalik nimetada stabiilseks. Seda on arvestatud ka eelarve koostamisel ning tegemist on konservatiivse eelarvega.

Eelarve on üles ehitatud vastavalt Valla-ja linnaeelarve seadusele ja rahandusministri 11.12.2003.a. määrusega nr 103 kehtestatud eelarve klassifikaatoritele⁴.

Eelarve koosneb traditsiooniliselt tulueelarvest ja kulueelarvest, mis omakorda on jagatud investeringute kuludeks ja tegevuskuludeks

I TULUD

2009.a. eelarve tulude mahuks on planeeritud 188 881 168 krooni, võrreldes 2008. a korrigeeritud eelarvega on kasv 7,7%.

30 Laekuvad maksud

1. Üksikisiku tulumaks. Tulumaksu laekumine on prognoositud summas 131 100 000 krooni. Võrreldes 2008.a. eelarvega on tõusu planeeritud 16,5%. Peab nentima, et 2008.a. eelarve oli koostatud väga konservatiivselt, mistõttu on prognoositav tulumaksu laekumine on oluliselt suurem – 126 000 000. Võrreldes prognoositavaga on 2009.a. kasv 4,0%.

Nimetatud summa prognoosimisel on olulisel määral arvestatud viimastel kuudel kujunenud majanduslikku olukorda vabariigis. Ka Rae vallale laekuva tulumaksu maksjate arv on hakanud langema ning viimastel kuudel kasvutempo võrreldes 2007.a. langeb. On võetud arvesse:

- viimaste kuude maksumaksjate keskmist arvu ja nendelt laekunud tulu
- elanike arvu kasvu (prognoos aasta lõpuks 11 045 inimest), kasv ~ 10%
- nende hulgas maksumaksjate osakaalu 2008.a. – 51,7%
- tööhõive kahanemist vabariigis (Eesti Panga viimane prognoos – 2,5%)
- hinnates seda prognoosi ülioptimistlikuks on arvestused tehtud tööhõive kahanemisega 5,0%
- arvestades elanikkonna kasvu vallas ja tööhõive kahanemist kujunes maksumaksjate osaks valla elanikest 2009. aastal 49,1%
- keskmine tulu on prognoositud samale tasemele kui 2008
- nende tegurite koosmõjuna ongi prognoositud tulumaksu laekumiseks vallale 131 100 000 krooni.

Üksikisiku tulumaksu laekumist aastate lõikes iseloomustab alljärgnev tabel:

---

³ Lasteaia ja koolikohad, vabaajaveetmise võimalused jms

⁴ Viimane muudatus 03.11.2005.a. nr 71

Kuu	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jaanuar	3 350 968	3 899 010	3 719 888	5 214 244	4 286 256	5 474 637	7 588 636	10 200 852
Veebruar	2 430 147	2 518 595	3 078 378	3 338 445	3 960 782	5 002 464	7 047 772	10 424 476
Märts	2 835 730	2 853 832	2 992 793	3 446 238	4 341 866	6 765 548	7 872 772	10 100 125
Aprill	2 412 734	2 805 390	2 843 602	3 037 146	5 386 551	5 424 756	7 624 218	10 618 412
Mai	1 212 870	1 523 156	2 760 395	2 839 354	4 228 769	5 361 974	7 727 166	10 568 206
Juuni	2 156 791	4 118 783	3 645 456	3 944 586	4 491 931	6 406 613	8 219 377	10 402 940
Juuli	3 438 933	4 591 914	4 410 387	4 374 512	5 136 532	7 398 891	9 932 053	12 907 041
August	2 750 601	3 300 389	3 883 681	4 189 596	4 508 105	6 251 808	8 539 314	11 039 620
September	2 959 804	2 995 038	3 578 953	3 630 450	4 685 868	5 795 945	7 495 325	9 335 303
Oktoober	2 889 821	3 824 871	3 969 891	3 850 752	4 613 378	5 622 580	8 081 532	10 140 527
Kuu	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
November	2 823 527	3 200 187	3 870 911	5 065 858	4 542 747	6 397 037	8 414 601	10 029 678
Detsember	3 367 392	3 770 302	4 457 438	4 505 614	4 985 124	6 121 047	8 496 755	10 000 000 ⁵
Aasta kokku	32 629 318	39 401 467	43 211 773	47 436 795	55 167 909	72 023 300	96 200 000	125 767 180

2. Maamaks. Maamaksu prognoosimisel summas 5 000 000 krooni on lähtunud 2008.a. reaalsest tulemist – 11 kuuga on laekunud 5 063 785 krooni.

3. Kohalikud maksud. Rae valla ainsa kohaliku maksu – reklaamimaksu – osas on kavandatud kasv 900 000 kroonilt 1 700 000 kroonini (88,9% kasvu) lähtudes reaalistest tulemustest 2008.a. Detsembri alguseks on reklaamimaksu laekunud 1 882 078 krooni. Eelarveaastaks on prognoositud maksu kahanemine tulenevalt ettevõtete majanduslikust olukorrast.

32 Kaupade ja teenuste müük

1. Riigilõiv

Seoses ehituslubade väljastamisest võetava riigilõivu laekumisega alates 2003. a. kohaliku eelarvesse, arvestades, et ehitustegevus on langenud ning arvestades 2008.a. laekumist on eelarve prognoosis arvestatud riigilõivude kahanemine 16,6%, mis teeb oodatavaks laekumiseks 1 500 000 krooni.

2. Laekumised majandustegevusest

Laekumine majandustegevusest on planeeritud 2009. a. eelarvesse 17 893 734 krooni, võrreldes 2008. a. kinnitatud eelarvega on kasvuks planeeritud 12,1%. Põhiline kasv tuleneb toidurahade kasvast. Kavas on suurendada toidupäevade maksumusi ja on lisandunud uutes ja laiendatud lasteaedades palju lapsi. Tulude laekumise kava on järgnevas tabelis:

⁵ Prognoos

	Majandus- tegevusest	Toiduraha	Osalus- tasu	Töövihikud	Hooldus- tasud	Üüri- renditulu
Spordikeskus	4 279 844					
Maanteetransport						
Elamu- ja kommunaalmajandus	1 085 000					
Koolid	131 310	572 425		66 000		
Rae Huvialakool	248 310					
Lasteaiad		2 749 695	2 857 800			
Raamatukogud	11 400					
Rae Kultuurikeskus	240 000					
Rae Hooldekodu	40 000				1 200 000	
Reklaam ajalehes	150 000					
Renditavad pinnad						199 510
Eelhariduse teenuse müük			96 000			
Teise taseme haridus teenuse müük			3 966 440			
	6 185 864	3 322 120	6 920 240	66 000	1 200 000	199 510

35 Toetused

2009.a. eelarves on kajastatud ka olulisemad riigipoolsed toetused. Haridustoetuste jaotamise printsiibi alusel on planeeritud toetuse summa haridusele koos investeringutega 23 895 296 krooni (s.h toetused haridusinvesteringuteks langesid 1,3 miljonit krooni ehk 78%), koolipiima ostuks 270 180 krooni ja õppelaenude kustutamiseks 424 484 krooni. Maanteedele eraldatav investeringute summa ei ole hetkel teada, prognoositud on 2 000 000 (2008.a. toetus oli 6 322 000) krooni.

38 Muud tulud

Muude tuludena on 2009. a eelarvesse arvestatud 4 900 000 krooni. Intressitulud on kavandatud summas 2 500 000 krooni. Intressitulud tulenevad vaba raha hoiustamisest tähtajalistel deposiithoiustel, 2008.a. oodatav intressitulu on üle 10 miljoni krooni, 2009.a. tulu langeb raha kasutuselevõtust tingituna. Tasusid loodusressursside kasutusõigusest on kavandatud 2 400 000 krooni (langus 20,7%). Langus on tingitud paekivide kaevandamise mahu vähenemisest.

II KULUEELARVE

2009. aasta kulueelarve suuruseks on planeeritud 296 661 911 krooni, mis võrreldes 2008.a. eelarvega on vähenenud 13,7%. Kulueelarve koosneb investeringute eelarvest 108 543 932 krooni (langus 38,9%) ja tegevuskulude eelarvest summas 188 117 979 krooni (suurenemine 13,3%).

1. INVESTEERINGUD

2009.a. investeringud jagunevad tegevusalade ja prioriteetsuse järgi järgnevalt:

09 Haridus –74 789 932 krooni (68,9% kogu investeeringutest, prioriteet jätkuvalt haridusel), millest:

1. Peetri lasteaed- põhikooli ehituse kogumaksumus on 96 614 400 krooni, millele lisandub 750 452 krooni ehitusjärelvalve ja ehitusjuhtimise kulusid. 2009.a. planeeritakse 64 164 852 krooni. 2008.a. eelarves on kavandatud 25 milj. krooni, lisandub sihtfinantseeringuna 8,2 milj. krooni. Sellest kasutatakse 7,8 milj. krooni, 25,4 milj. krooni tõstetakse lõpetamata ehitusena üle. Selle investeeringuga luuakse 120 uut lasteaiakohta ja 432 õpilaskohta. Peetri piirkonna elanikel tekib võimalus kasutada avaliku raamatukogu ja spordikeskuse teenuseid.
2. Jüri Gümnaasiumile on ette nähtud 173 880 krooni, sellest
  - 79 910 krooni poiste tööõpetuse elektriahju
  - 50 000 krooni fonogrammi valmistamise tehnika
  - 43 970 krooni smart-senteo vastamissüsteemi soetamiseks.

Toetusena riigilt haridusasutuste investeeringuteks on kavandatud vastavalt Haridusmudeleile 173 880 krooni, seega kogu kavandatavate investeeringute kate.

3. Vaida põhikoolil valmis 2007.aastal staadion, 2009.aastal planeeritakse sinna rajada 51 200 krooni eest võimlemislinnak. Toetusena riigilt haridusasutuste investeeringuteks on kavandatud vastavalt haridusmudelile 51 200 krooni, seega kogu kavandatavate investeeringute kate.
4. Lagedi põhikool on viimane Rae valla koolidest, mis on oma sisult ajale jalgu jäänud. Aegade jooksul on küll püütud osade kaupa teda renoveerida, kuid seda pole suudetud teha vajalikus mahus ja vajaliku kiirusega. Üheks pidurdavaks põhjuseks oli koolimajas oleva korteri üürniku ja valla vaheline kohtuvaidlus korteri vabastamiseks. Vaidlus on tänaseks kompromissiga lõppenud ja korter üürniku poolt vabastatud.. 2008.aastal telliti Lagedi põhikooli renoveerimisprojekt, 2009.aasta eelarves nähakse ette koolimaja renoveerimiseks 10 000 000 krooni, mis kavatakse realiseerida 2009.a. suvel. Toetusena riigilt haridusasutuste investeeringuteks on kavandatud vastavalt haridusmudelile 142 420 krooni, seega 9 857 580 krooni kaetakse valla omavahendite arvelt.
5. Lasteaias Tõruke Jüris planeeritakse 400 000 krooni eest korrastada õue-ala ja ehitada mänguväljakud.

04 Majandus 15 069 000 (koguinvesteeringutest 13,9%), millest:

1. Teede rekonstrueerimiseks, projekteerimiseks ja ehituseks planeeritakse 14 400 000 krooni (95,7%).
2009.a. planeeritud teede projekteerimised, rekonstrueerimised ja ehitused:
  - Peetri külas Peetri ja Heki teede renoveerimine (projekteerimine ja osaline ehitus) peale trasside paigaldamist. Oli küll juba 2008.a. eelarves, kuid tegevus seotud vee- ja kanalisatsioonitrassi rajamisega, mille korraldamisega tegeleb AS ELVESO. Maksumus 5 500 000 krooni.

- Jüri gümnaasiumi teise juurdepääsu (Ehituse tn pikendus) ja kooliümbruse logistika projekteerimine ja väljaehitamine⁶ maksumusega 4 300 000 krooni.
  - Peetri koolimajaga piirnevate Küti ja Pargi tn ehitus 4 200 000 krooni
  - Avalikult kasutatavate teede aluse maa omandamine 400 000 krooni
2. Maa-amet arendab edasi geoinfosüsteemi (600 000 krooni) ja ostab ESRI kaardikujundamisprogrammi litsentsid (69 000 krooni)

05 Keskkonnakaitse kokku 350 000 krooni (koquinvesteeringutest 0,3%), millest:

1. Lagedi, Vaida, Jüri tervisekeskuse prügimajade ehitamiseks on planeeritud 150 000 krooni
2. Jäätmejaama rajamiseks taotletakse raha KIK-st, valla osaluseks selles projektis on ette nähtud 200 000 krooni

06 Elamu- ja kommunaalmajandus kokku 1 650 000 krooni (koquinvesteeringutest 1,5%), millest:

1. Tänavavalgustuse peale on investeeringutes ettenähtud 1 000 000 krooni, milles on arvestatud nii liitumistasud ja uute süsteemide ehitus kui ka renoveerimistegevus.
2. 650 000 krooni on ettenähtud munitsipaalalamufondi renoveerimistegevuseks. Objektideks on:
  - Jaama tn 1 elamu katuse ja akende remont,
  - Saare tee 17 elamu katuse remont

08 Vabaaeg ja kultuur kokku 16 685 000 (koquinvesteeringutest 15,3%) krooni, millest:

Puhkeparkides:

- haljastuse hoolduseks
- amortiseerunud seadmete asendamiseks ja niidetavate pindade lisandumise tõttu üle valla (eelkõige põhjapiirkonnas, kus vallale antakse üle teid, tänavaid ja haljasalaid) on plaanis soetada professionaalne muruniiduk/raider summas 185 000 krooni.
- Jüris, Vaidas ja Lagedil asuvate mänguväljakute uuendamiseks ja uute rajamiseks on järgmiseks aastaks planeeritud 1 400 000 krooni.
- Rae Huvialakooli Vaida filiaalile on plaanis soetada uus pianiino ja akordion maksumusega 100 000 krooni.
- Lagedi Spordikeskuse projekt telliti 2008.aastal, 2009.aastaks on planeeritud ehitustöödeks 15 000 000 krooni.

---

⁶ Eeldab kirikuga maa kasutusõiguse osas kokku leppimist

2. TEGEVUSKULUD

Majandusliku sisu järgi on kulud jaotunud järgnevalt:

- personalikulud 97 738 754 krooni, suurenemine võrreldes 2008.a. 21,4%
- majandamiskulud 76 592 142 krooni, suurenemine võrreldes 2008.a. 3,7%
- eraldised 11 905 693 krooni, suurenemine võrreldes 2008.a. eelarvega 5,9%
- finantskulud⁷ 1 881 390 krooni, suurenemine võrreldes 2008.a. eelarvega 189,0%, kasv põhjustatud põhiliselt investeringuobjektide ehitamiseks vajaminevast laenust.

Kulud tegevusalade järgi

Kulude jagunemist 2009. a. eelarves tegevusalade järgi iseloomustab alljärgnev tabel:

Kulud tegevusala järgi	Kor. eelarve 2008	Eelarve 2009	2009 eelarve / 2008 kor.eelarve
Üldised valitsussektori teenused	13 568 254	15 173 590	+ 11,8 %
Avalik kord ja julgeolek	1 178 583	1 006 340	- 14,6 %
Majandus	14 946 245	15 432 928	+ 3,3%
Keskkonnakaitse	2 102 185	2 027 099	- 3,6%
Elamu- ja kommunaal-majandus	10 362 251	13 114 154	+ 26,6%
Tervishoid	679 159	963 600	+ 41,9
Vabaaeg, kultuur	21 306 643	22 549 243	+ 5,8%
Haridus	92 983 156	108 489 916	+ 16,7%
Sotsiaalne kaitse	8 896 804	9 361 108	+ 5,2%
KOKKU	166 023 280	188 117 979	+13,3%

Alljärgnevalt anname ülevaate kulukohtade kaupa kuludest, millest moodustuvad tabelis toodud tegevusalade kulud. Kõiki tegevusalasid läbiva muutusena on töandja töötuskindlusmaks 0,3%-lt muudetud alates 2009.a. 2.poolaastast 0,5%-le ning arvestatud miinimumpalgaks senise 4 350 krooni asemel 4 800 krooni, mis teeb tõusuks 10,3%. Sellest tingituna on lisaraha eraldatud (~ 5%) ka teiste madalapalgaliste abipersonali töötajate palkade tõusuks.

01 Üldised valitsussektori teenused

⁷ S.h. kapitalirendi ja laenude intressid summas 861 390 krooni. Kapitalirentide summa 2009.a. lõpus on 3 331 945 krooni (Jüri kool, Vaida kool, Tõrukese lasteaia filiaal Assakul) ja Hansapanga laen 556 667 krooni.

Osa 01111 **Vallavolikogu** – planeeritud kulud summas 578 289 krooni, vähenemine 18,7%. Põhjuseks volikogu istungiteruumi ümberehitamine 2008.aastal.

Osa 01112 **Vallavalitsus** - planeeritud kulud on 12 153 913 krooni. Suurenemine võrreldes 2008.aastaga 1,5%. Personalikulud suurenevad 5,1%. Vallavalitsuse personalikulude all kajastuvad vallavanema, abivallavanemate, vallasekretäri, kantselei, IT spetsialistide ja rahandusameti töötajad. Personalikulude suurenemine on seotud personali arvu kasvuga. Lisanduvad ületoodava VA Vaheko raamatupidaja ja 0,5 kohaga IT spetsialisti aastapalk. Astmepalgad jäävad 2008.aasta tasemele. Majandamiskulude osas on eelarves kahanemine 2,8% võrreldes 2008.a. ja väljendub summas 113 273 krooni.

Osa 01114 **Reservfond** – on planeeritud 2009.a. – 1 000 000 krooni.

Osa 01600 **Muud valitsussektori teenused** – planeeritud 2009.a. sügisel toimuvate kohalike omavalitsuste volikogude valimiste kuludeks personalikulud 203 942 krooni ja majandamiskulud 59 151 krooni.

Osa 01700 **Valitsussektori võla teenindamine** – planeeritud kulud kokku 861 390 krooni, millest intressikulud kapitalirendilt 64 143 krooni, Hansapanga laenult 36 380 krooni ja kavandatavalt laenult 760 867 krooni.

Osa 01800 **Üldiseloomuga ülekanded valitsussektoris** - Harjumaa Omavalitsuste Liidule liikmemaks 200 819 krooni ja EMOL-i liikmemaks 116 087 krooni.

Kokku kulud osas 01 “Üldised valitsussektori teenused” on 15 173 590 krooni, võrreldes 2008. a eelarvega on tegevuskulud suurenenud 1 505 336 krooni ehk 11,0%.

03 Avalik kord ja julgeolek

MTÜ-le Rae TPS kulude kompenseerimiseks 260 000 krooni valla üldise turvalisuse hoidmiseks, 75 000 krooni päästeteenuste hoonete kommunaalkulude ja tulekahjude kustutamisel tarvitatava vee kulude katteks, turvateenuse ost AS-lt G4S Eesti on 595 900 krooni ning maksed Elionile valvekaamerate piltide ülekandmiseks summas 40 440 krooni. Koostööleping Naabrivalvega näeb ette vallapoolset toetust summas 35 000 krooni. Kokku on kulud 1 006 340 krooni, kahanemine 14,6%.

04 Majandus

Kokku kulud majandusele 15 432 928 krooni. Võrreldes 2008.aastaga on kulude suurenemine 486 683 krooni ehk 3,3%.

Osa 04210 **Maa-amet** – planeeritud kulud on 3 421 609 krooni, +35,0%. Selle tegevusala all on arvestatud maa-ameti 7 töötaja ja 1 vakantse ametikoha kulud. (2008.aastal võeti tööle arhitekt ja maa küsimustega tegelev jurist). Võrreldes 2008.aastaga on personalikulu suurenemine 40,9% majandamiskulude suurenemine 14,1%, põhjuseks on geoinfosüsteemi juurutamiseks vajaliku kaardiserveri kulud.

Osa 04430 **Ehitusamet** - planeeritud kulud on 3 481 269 krooni, - 0,1%. Selle tegevusala all on arvestatud ehitusameti 8 töötaja kulud. Personalikulud kahanevad 1,7%. Majandamiskulude osas on kasv 7,9%.

Osa 04510 **Maanteetransport** – planeeritud kulud valla teede ja tänavate korrashoiuks summas 7 140 050 krooni. Kasv 14,4%. Põhjuseks on prognoositav korrashoiuteenuste kallinemine uues riigihankes ning valla teede ja tänavate võrgu laienemine arendajate poolt vallale üleantud tänavate ja teede võrra.

Osa 04511 **Liikluskorraldus** – planeeritud summa 400 000 krooni jääb 2008.aasta tasemele.

Osa 04730 **Turism** - planeeritud summa 690 000 krooni. 500 000 krooni on kavandatud vallapoolse osana (eraldis) loodava teemapargi „Väike Eesti” rajamiseks. 50 000 on kavandatud virtuaaltuuri täiendamiseks, 40 000 krooni Rae vallast lauamängu tellimiseks, 20 000 krooni infovoldikute trükkimiseks, 80 000 krooni valla kaartide paigutamiseks Lagedi ja Vaida bussipeatustesse.

Osa 04740 **Territoriaalne planeerimine** – majandamiskulud 300 000 krooni, detailplaneeringute maksumus.

05 Keskkonnakaitse

Kulutused keskkonnale on planeeritud 2 027 099 krooni, võrreldes 2008.a. on vähenemine 3,6%

Osa 05100 **Jäätmekäitlus** – planeeritud 668 400 krooni, kasv 25 100 krooni ehk 3,9%. Põhjuseks valla hoonete, metsaaluste, kalmistu jne. prügiveo kulude kasv, täiendava inventari soetamine ning vedu uutelt objektidelt

Osa 05600 **Muu keskkonnakaitse, s.h. haldus** – 1 358 699 krooni, vähenemine 6,9% Eraldistena on käsitletud toetusi Jahimeeste Seltsile rebaste ja kährikute hävitamiseks summas 7 500 krooni ning Jüri Gümnaasiumi Vilistlaskogule Keskkonnafoorumi korraldamiseks 75 000 krooni, projekti Ökokratt (keskkonnateadlikkuse kasv koolides) toetatakse konkreetsete vahendite ostudega koolidele summas 50 000 krooni. Sosnovski putke tõrjetööd on kavandatud vallapoolsete tegevustena majandamiskuludes summas 50 000 krooni. Kui riik jätkab selles vallas tsentraliseeritud tegevust, antakse toetus eraldisena. Veel on kavandatud vahendeid koerte-kasside vaktsineerimiseks, lemmikloomaregistriga liitumiseks, ohtlike jäätmete kogumiseks, ülevallalise puhastusaktsiooni läbiviimiseks, pakendikonteinerite muretsemiseks. Personalikuludes on vähenemine on 12,7% ja majandamiskulude osas 1,1%.

06 Elamu- ja kommunaalmajandus

2009.a. eelarves planeeritud elamu- ja kommunaalmajandusele 13 114 154 krooni, mis teeb kasvuks 26,6%.

06300 – **Veevarustus**. 2009.a. reserveeritakse 2 100 000 krooni (30% omafinantseeringu maksumus) võimalikeks soodusliitumisteks Pildikülas ja Loopera arendusala kanalisatsiooni liitmiseks olemasoleva ühiskanalisatsiooniga (lepingu kohaselt valla kohustus).

Osa 06400 – **Tänavavalgustus** – planeeritud kulud 2 550 000 krooni, kasv 57,7%. Valla territooriumil olemasoleva tänavavalgustuse elektrienergia kuluks (arvestatud hinnatõus aastale 8%) ja korrashoiukuludeks kokku 2 500 00 krooni, kasvu põhjuseks on valgustuspunktide arvu suurenemine ja hooldusteenuste kallinemine.

Osa 066 – **Muu elamu ja kommunaalmajandus** – planeeritud kulud kokku 8 464 154 krooni, võrreldes 2008.a. kahanemine 3,2%

Personalikulud on osaliselt viidud Vaheko alt üle teistele tegevusaladele, vastavalt sellele, millega konkreetset töötajad tegelevad. Personalikulude osas on kahanemine 8,1%, majandamiskuludes kasv 0,7%. Kalmistul on kavandatud kiviaia ja värava taastamine. Hulkuvate loomadega seotud kulud on kiires arengus – planeeritud kulud on 220 000 krooni ehk kasv 56,8%.

07 Tervishoid

Planeeritud kulud 963 600 krooni, kasv 284 441 krooni ehk 41,9%. Kulude kasv on tingitud Jüri Tervisekeskuses kavandatavast tuletõrjesignalisatsiooni ehitusest ja soojaveesüsteemi rekonstrueerimisest, kokku 500 000 krooni. Kulud kahanevad Peetri küla perearstile 2008.a. eraldatud toetuse lõppemisest 180 000 krooni võrra.

08 Vaba aeg, kultuur ja religioon

Osa 081021 – **Toetused MTÜ-dele** kokku summas 510 000. Toetuste summad on 23,3% väiksemad 2008.a. tasemest.

Osa 081022 - **Rae valla Spordikeskus** – planeeritud kulud on 6 488 250 krooni. Võrreldes 2008. aastaga on kulud suurenenud 359 924 krooni ehk 5,9%, millest personalikulu suurenemine 758 083 krooni on põhjustatud põhiosas valveteenuste ostust loobumisest ja selle asemel oma töötajate töölevõtmist (kasv 530 000 krooni) ning majanduskulude vähenemisest 399 159 krooni (s.h. valveteenuste kulu 700 000 krooni).

Osa 08103 – **Puhkepargid** – planeeritud kulud on 852 018 krooni ujumiskohtade suviseks korrashoiuks, Kirikumõisa pargi, Lagedi skatepargi ja Assaku skatepargi korrashoiuks. 2008.a. oli eelarvesse planeeritud 809 066 krooni, seega on suurenemine 42 952 krooni ehk 5,3%.

Osa 08105 – **Rae Huvialakool** – kulud laste muusika-, kunsti- ja liikumisrühmade õpetajate personalikuludeks ja majandamiskuludeks.

2009. aastaks on kulud planeeritud 3 620 460 krooni. Võrreldes 2008. aastaga on kulud suurenenud 647 073 krooni ehk 21,8%, millest personalikulu suurenemine on 732 573 krooni (2008.a. eelarves oli alates septembrist planeeritud lisandunud õpetajad, 2009.a. terve aasta kulud ja palgatõus pedagoogidel 8%) ja majandamiskulude vähenemine 91 500 krooni ehk 24,6%.

Osa 08107 – **Noorsootöö** – planeeritud kulud on 831 008 krooni, millest personalikuludeks 16 008 krooni (tasud töövõtulepingute alusel) ja majandamiskuludeks 207 000 krooni ning toetusteks noortekeskustele 608 000 krooni (kasv 94 096 krooni võrra).

Osa 08109 – **Vaba aja- ja spordiüritused** – planeeritud kulud kokku on 2 259 256 krooni, s.h. – kulud lastelaagritele 326 338 krooni, spordiüritusteks 455 000 krooni, Rae valla alevite ja külade üritusteks 1 477 918 krooni (siin on arvestatud ka külavanemate interneti tasud).

Osa 082 – **Kultuuriteenused** – planeeritud kulud kokku 2009.a. on 7 141 386 krooni. Võrreldes 2008.a. on kasv 746 990 krooni ehk 11,7%, millest personalikulud on kasvanud 300 275 krooni ehk 8,6% ja majandamiskulud 456 715 krooni ehk 16,8%. Personalikulud on tõusnud raamatukogudes 11% - 15%, kuna nende senine palgatase oli 55%-70% vabariigi keskmisest.

1. **Jüri Raamatukogu** - 2 285 395 krooni, 129 848 krooni ehk 6,0% enam kui 2008. Tõus on personalikulude osas 144 108 krooni ehk 11,0%. Majandamiskulude osas on kahanemine 1,7%.
2. **Vaida RK –818 384** krooni, mis on 51 316 krooni enam kui 2008. aastal, ehk 6,7 %. Personalikulude tõus on 34 316 krooni (+8,2%) ja majandamiskuludes tõus 17 000 (+4,9%) krooni.

3. **Lagedi RK** – 958 984 krooni, mis on 103 398 (+12,1%) krooni rohkem kui 2008. aastal. Personalikulude kasv on 92 303 krooni (+18,7%) ja majandamiskulude kasv 11 095 krooni (+3,1%).
4. **Rae kultuurikeskus** - planeeritud kulud on 2 558 927 krooni, mis on 285 337 krooni enam kui 2008.a. ehk 12,6%. Personalikulude kasv on 24 172 krooni (+2,0%) ja majandamiskulude kasv 261 165 krooni ehk 24,4%. Põhiosa sellest (185 050 krooni) moodustab kultuuri- ja vaba aja sisustamise kulude kasv.
5. Osa 08203- **Muuseumid** – planeeritud kulud on 106 520 krooni, millest 30 000 krooni on toetused, 40 020 krooni personalikulud ja 36 500 krooni on muuseumi majandamiskuludeks. Võrreldes 2008.a. on kulud suuremad 3 030 krooni.
6. Osa 08 208 – **Kultuuriüritused** - planeeritud kulud 413 176 krooni, kasv 184 061 krooni tuleneb majandamiskulude kasvust 178 715 krooni võrra. Kasvu põhjustavad 2009.a. toimuva Laulu- ja tantsupeoga seotud kulutused.

Osa 083 – **Ringhääling ja kirjastamine** – 771 865 krooni, millest Rae Sõnumite trükkimis- ja levitamise kulud on 437 334 krooni ja personalikulud 315 331 krooni.

Osa 08400 – **Usuasutused** – planeeritud toetussumma 75 000 krooni on 2008.a. võrreldes 280 000 krooni võrra väiksem.

09 Haridus

Osa 091 – Eelharidus

Hetkel on eelhariduse osas arvestatud Peetri küla lasteaed-põhikool kulud tervikuna, kooli tegevuseks 4 kuud ja lasteaial 3 kuud. Täiendava info saamisel viiakse kooliga seotud kulud üle teise astme hariduskulude osasse.

Eelhariduse teenuse ostmiseks on planeeritud 7 359 306 krooni. 2008.a. eelarvega võrreldes kasv 587 820 krooni (8,7%). Prognoositud on „pearahade“ kasvu ja väljaspool valla lasteaedasil käivate laste arvu vähenemist.

Lasteaedade ülalpidamiskuludeks kokku on kavandatud 32,8 miljonit krooni, Kulud lasteaedade haldamiseks on kasvanud 2,3 miljoni krooni võrra. Personalikulud on kokku 24 082 638 krooni, kasv 9 662 435 krooni. Lasteaedade õpetajatele on arvestatud 8% palgatõus. Majandamiskulud 8 524 726 krooni ja toetus 230 629 krooni (tasuta piim).

Osa 092 – **Teise astme haridus** – kulud kokku 62 771 649 krooni, sellest:

1. **Peetri Lasteaed-Põhikooli tegevuskulud** on planeeritud 6 441 442 krooni.. Peetri küla elurajooni lapsed käivad praegu nii Tallinna kui ka Rae valla lasteasutustes. Seetõttu on väga raske prognoosida lasteaia ja kooli täituvust esimestel aastatel. Hetkel on 2009.a. kuludes kavandatud 3 miljonit krooni sisustuse ostudeks ning kasutades analoogidena Vaida Põhikooli ja Õie lasteaeda, on personali- ja majandamiskuludeks kavandatud koolile 4 kuuks ja lasteaiale 3 kuuks 3,4 miljonit krooni kogusummana. Järgnevate aastate kulud olenevad otseselt käivitumiskiirusest ja on hetkel prognoosimatud

2. **Jüri Gümnaasiumi tegevuskulud** on planeeritud 36 395 136 krooni, kasv 12,0%. Kulude kasv on tingitud kavandatavast õpilaste arvu tõusust ning pedagoogide palgakasvust 8% võrra.
3. **Lagedi Põhikooli tegevuskulud** on planeeritud 6 839 177 krooni, langus 1,5%. Languse põhjuseks on oluline (~ 25%) õpilaste arvu vähenemine.
4. **Vaida Põhikooli tegevuskulud** on planeeritud 8 615 034 krooni, kasv 15,3%. Kulude kasv on tingitud pedagoogide palgakasvust 8% võrra.
Kõigi koolide tegevuskulude kasvus on küllaltki suur osa 2009.a. oluliselt tõusvates soojuse ja elektri hindades.
5. **Teise taseme hariduse teenuse ostmiseks** on planeeritud 4 480 860 krooni, kasv 5,7%.

Osa 096 – **Hariduse abiteenused** – kulud kokku 4 249 501 krooni, kasv 33,8%.

1. **õpilasveo eriliinid** – kulu 3 407 268 krooni õpilasvedude teostamiseks, kasv 1 207 268 krooni. Teistes omavalitsustes päevases õppevormis õppivate laste transpordikulude kompenseerimiseks planeeritud 378 331 krooni, kasv 128 331 krooni (+51,3%). Õpilasliinide kuludeks on kavandatud 3 028 937, kasv 1 180 465 krooni ehk 63,9%. Põhjuseks oluline transpordikulude kallinemine ja septembris 2009 lisandub 1 liin, maksumus uuest lepingust.
2. **haridusüritused** – planeeritud kulu 558 713 krooni haridusürituste kulude katmiseks, abiturientide vastuvõtt, kiitusega lõpetanud laste ja noorte toetused jms.
Jätkuvalt toetatakse eraldi summadega hõbeda ja kullaga lõpetajaid ja gümnaasiumi lõpetajat, kes saavutab parima tulemuse kolme riigieksami punktisummade liitmisel. Ette on nähtud samuti õpilaste ja õpetajate toetamine heade tulemuste eest olümpiaadidel ja teistel koolide vahelistel võistlustel. Summa on 2008.a. tasemel.
3. **tasuta toit** summas 283 500 krooni Rae valda registreeritud, kuid teiste omavalitsuste koolides õppivate koolinoorte koolilõuna jätkuvaks kompenseerimiseks. Eeldatavalt toetatavate arv kahaneb, mistõttu kavandatud summa väheneb 143 500 krooni (-33,6%).

Osa 098 – **Hariduse haldamine** 1 271 487 krooni – valla kultuuri- ja haridusameti kulud personalile ja majandamiskulud. Võrreldes 2008. aastaga on kulud vähenenud 25 254 krooni (-1,9%). Majandamiskuludes on vähenemine 29 420 krooni (-15,1%).

10 Sotsiaalne kaitse

Osa 101 – haigete ja puuetega inimeste sotsiaalseks kaitseks on 2009.a. eraldatud 376 304 krooni, millest olulisemad summad kuuluvad hooldajatoetusteks - 278 280 krooni ja 48 060 krooni pimedate abistajatele palga maksmiseks.

Osa 1020 – **Eakate sotsiaalne kaitse**

– Rae Hooldekodu kulud 3 899 854 krooni, millest personalikulu 2 454 846 krooni ja majandamiskulud 1 445 008 krooni. Võrreldes 2008. aasta eelarvega on personalikulude suurenemine 699 472 krooni (palgatõus keskmiselt 16% ja lisatasud öhtu- ja öötöö eest) ja majandamiskulude suurenemine 326 343 krooni. Kokku suurenevad kulud 10,6 %.

- Sotsiaalhoolekandeesutuste teenuste ostmiseks planeeritud 288 000 krooni, 2008.a. oli 200 000 krooni. Kasvu põhjuseks on hindade tõus teistes hooldekodudes.

- Muu eakate sotsiaalse kaitse kulud 1 390 000 krooni. Siia alla kuuluvad pensionäride jõulutoetus, ravimite ja prillide toetus, valla poolt korraldatavate matuste kulud. Tõus võrreldes 2008.a. on 230 000 ja on põhjustatud ravimite ja raviteenuste kallinemisest ning käibemaksu suurenemisest ravimitele 4% võrra.

Osa 104 – **Perekondade ja laste sotsiaalse kaitse** – kulud sotsiaaltoetusteks kohalikust eelarvest, kokku summas 1 917 140 krooni. Põhilised toetused:

1. Sünnitoetus, beebipakid, ranitsatoetus, suurte perede toetus, mitmesugused toetuse vastavalt korrale 1 755 140 krooni, kasv 291 140 on tingitud sündide arvu ja kooliminevate laste arvu olulisest tõusust.
2. Tasuta toit lasteaialastele 150 000 krooni, kasv 80 000 on põhjustatud lasteaiakohtade olulisest kasvust.
3. Hooldamine perekonnas on kahanenud 36 000 kroonilt 2008.a. 12 000 kroonile, põhjuseks hooldatavate vähenemine.

Osa 1090 – **Muu sotsiaalne kaitse. s.h. sots. kaitse alase tegevuse haldamine** – planeeritud kulud 1 489 810 krooni (-3,6%), mis sisaldab personali- ja majandamiskulusid.

Võrreldes 2008. aastaga on majandamiskulud kasvanud 14 400 krooni.

KOKKUVÕTE

Investeeringuteks vajalike rahaliste vahendite tekkest annab ülevaate järgnev tabel:

Rahaliste vahendite liikumine kassapõhisel printsiibil

	<u>Tegelik 2006</u>	<u>Tegelik 2007</u>	<u>Prognoos 2008</u>	<u>Eelarve 2009</u>
Rahalised vahendid perioodi alguses	27 552 869	1 812 009	191 914 634	94 719 162
Kapitalirendi maksed	-1 673 145	-1 775 185	-2 154 173	-3 864 812
Kohustuste suurenemine (+) (laen)	18 000 000	-18 919 632	-919 632	50 000 000
Tütarettevõtte laiendamine			-7 500 000	
aktsiakapitali				
Saadud tagatistasu	3 000 000			
Tulud	174 686 086	359 228 529	202 278 333	188 883 203
Kulud	-219 753 801	-148 431 087	-288 900 000	-296 661 911
Ületõstetavad assigneeringud				-25 952 020
Rahalised vahendid perioodi lõpus	1 812 009	191 914 634	94 719 162	7 123 622

Tabelist on näha, et 2009.a. investeerimisvõimalus tekib 2007.a. müüdüd maa osaliselt kasutamata summa ning võetava laenu arvelt.

2009.a. eelarves on tulud regulaarsetest maksudest ning kaupade ja teenuste müügist kokku 186 515 703 krooni, tegevuskulud 188 117 979 krooni, s.h. suuremahulised investeringu-objektidega kaasnevad inventari soetamise kulud 3 000 000 krooni. Seega tulud ületavad sisulisi tegevuskulusid 1 397 724 krooni võrra.

Raivo Uukkivi
Vallavanem

Tiit Keerma
Rahandusameti juhataja